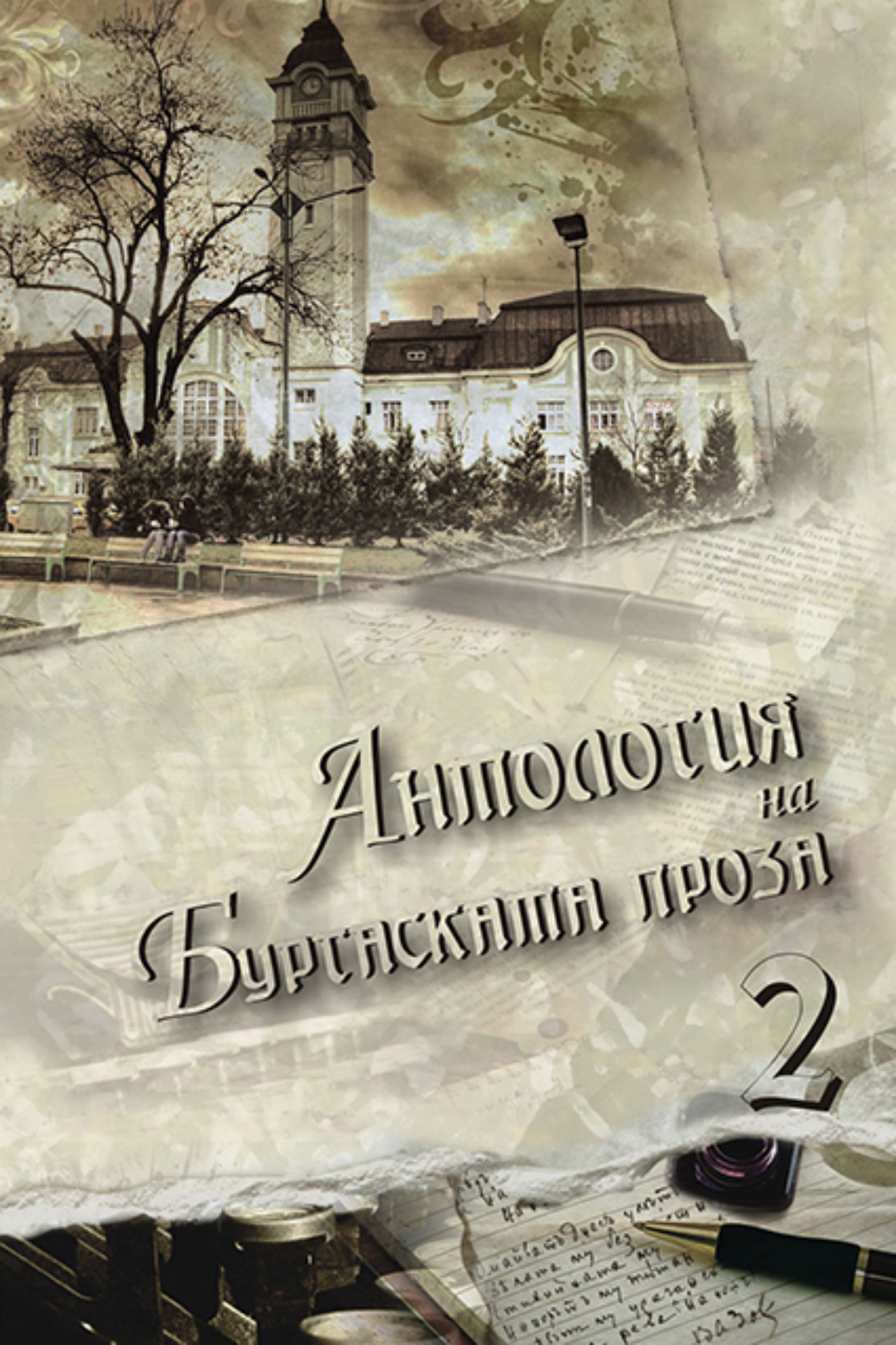

Антологія на Буртасканин проза

2

АНТОЛОГИЯ НА БУРГАСКАТА ПРОЗА

ТОМ ВТОРИ

Издавателство Libra Scorpe

© АНТОЛОГИЯ НА БУРГАСКАТА ПРОЗА. Том втори
© Съставители и редактори: Иван Сухиванов, Росен Друмев

Българска, първо издание
ISBN 978-954-471-210-5
Издателство ЛИБРА СКОРП
Бургас, 2013

Това е откъс от книгата.

**Цялата книга може да намерите в
Библио.бг**

www.biblio.bg

Антология на Бургаската проза

ТОМ ВТОРИ

**Книгата се издава с финансовата подкрепа
на Община Бургас**

Керана Ангелова

(1948)

Родена в с. Бродилово, Бургаска област. Завършва педагогика. Работи като учителка. Автор на поетични книги и романи.

Миниатюри

В ранното детство никой не ни казва какво е смъртта. Темата е табу, неприятна за самите възрастни, застрашителна за душевното здраве на детето. Оставят го само да се досети какво се случва — от това то става още по-малко и изгубено в себе си. Втрещено във възмущаващото лице, заслушано в ехото на последната дума, изречена от мъртвия, загледало в сплетените му неподвижни ръце — ако е селско дете, потресено е и от зловещите трапове в онова място накрая на селото, до което по време на игрите си се озовава и крадешком наднича в пресните дупки, в които посаждат покойниците — то един ден се осмелява да зададе най-безотговорния въпрос. За онова, което се случва с мъртвия, получава съдържано обяснение: отива там горе. Странна е тази житейска дихотомия — заровеният в земята отива на небето. И все пак единственият човек, който я приема с въздишка на облекчение и *абсолютна* вяра, е детето.

Мисля, че ако поискат от възрастен човек — който в детството

си е бил тъкмо такова селско дете — да изрази с думи възможно най-компактно страховитото противоречие, наречено живот, би могъл да отговори и така: Заровеният в земята човек отива на небето.

* * *

За онези, които *остават* в живота, реката продължава да тече, вятърът в комина — да свири, да се вие димът над къщите, да пеят птиците, да скърцат любовните легла, да се люлеят върху крехките си стъбла цветята... Животът е за живите, за временните живи. Вечните мъртви много рядко надничат през открехната врата на съня ни, изговарят прости или многозначителни думи, но винаги кратки, винаги за кратко и тогава сънуването става съкрушително истинско, в този миг живите сънуват мъртвите и мъртвите сънуват живите, и това се случва едновременно като автентично сакрално преживяване. И едните, и другите не търсят трескаво думи, повече се вслушват в космическите звуци, които изпълват пространството на онова, което ги изпълва, чувстват със собствените си отпуснати тела или със спомена за телата си безтегловността, престават да различават двете посоки на живота като нещо определено — в съня всичко е безпосочно и споделено до крайния си предел.

Понеже хората имат нужда и от необясними неща, на сутринта живите не се опитват да тълкуват съня си. Само бързат да го *споделят* с най-близките си като съкровение.

* * *

В Бродилово на съседната улица живееше млада жена — на възрастта на майка ми. Двете имаха еднакви зимни палта в шоколадовокафяв цвят. Жената се казваше Деспина — Депа. Не разбихах защо Депа и през лятото често ходи облечена в зимното си палто и обикаля по този начин улиците — по джапанки или направо боса, загърната в палтото. Вървеше в жегата забързана, понякога подтичваше — гледаше право пред себе си, не заговаряше никого, не поздравяваше. Наблюдавах я иззад пердето и сърцето ме болеше: отдалече съвсем приличаше на моята майка. Без палтото не приличаше, с палтото — много.

Един ден я видях да тича в жегата по напълно безлюдната улица — все едно някой невидим я гони по петите. Краищата на палтото се вееха като тежки тревожни криле, краката ѝ се плетяха, зад

гърба ѝ се виеше пушилка, над главата ѝ пукаха снопове слънчеви искри, сякаш отгоре някой невидим снимаше с магнезиев фотоапарат. Мама ме дръпна от прозореца, но тази картина остана в паметта ми завинаги като преекспонирана фотография, побеляла от жегата и от пренапрежението на фотографа: фигурата на Деспина — в сепия, слънцето е особено синьо и огромно наред гъстото небе, къщите ми се губят и никакви хора наоколо, жената запълва целия ми спомен.

На другия ден удари църковната камбана, баба ми подаде глава през прозореца и попита някого на улицата: за Депа ли бие? Получи утвърдителен отговор и пусна пердето.

Цяла нощ не спях. На сутринта, когато баба се заприготвя да ходи на погребението, я замъкнах настрана и със страшен шепот ѝ наредих: Внимавай много за палтото, не позволявай Депа да я заровят с него!

Едно от стихотворенията в първата ми стихосбирка се казва “Фотография” и разказва за далечната жена, зиморничаво увита в дебелото си палто, която тича в жегата и бърза да се скрие от нещо, бърза... Тридесетина години по-късно Депа неочаквано и за мен се появи и в третия ми роман “Улицата на пеперудите”, все едно не бяха изминали толкова години, все едно споменът се беше превърнал в огромна снимка, проектирала в някаква неизвестна за мен вечност първия ми потрес от живота и собственото ми лице зад стъклото на прозореца, което наднича извън кадъра и уплашено и неразбиращо очаква невидимият фотограф да го засипе със снопове искри на фотоапарата си — в друг някакъв кадър, в друг някакъв миг. Мисля, че в онзи ослепителен ден се простих със своето безсмъртие — за цял живот.

* * *

Преди двадесетина години бях на плаж в Слънчев бряг, близо до хотел Амфора. Плажът бе пълен, но спокоен: златисти дюни, кротки чужденци, прохладен вятър.

Близо до мен започна да се настанява жена с две деца, дванайсетинагодишни. Едното, русоляво и слабичко, съвсем приличаше на жената, другото, по-ниско и набито, бе негово приятелче, както стана ясно по-късно. Още щом пристигнаха, децата сложиха плавниците, налагаха шнорхелите и тръгнаха да се гмуркат. Жената под-

викна след тях нещо на немски, те поклатиха глави, русото вдигна палец и се усмихна през рамо. Жената опъна резедава хавлия, полегна и извади от чантата книга. Веднага се вдълбочи в четене.

След двайсетина минути от морето излезе ниското набито момче. Бавно, нерешително тръгна през пясъка. Отиде до жената, наведе се и тихо ѝ каза нещо. Тя скочи, постави длан пред очите си и с поглед обходи водата. Скочих и аз, поставих длан над очите и също се заоглеждах. Сърцето ми заблъска. Жената смени длан, отново огледа морето, сетне хукна, застана до самата вода и писъкът ѝ разцепи въздуха.

Дотичаха спасителите, хвърлиха се във водата и други мъже.

Извадиха момчето и започнаха да правят изкуствено дишане. Хората от плажа стояха и гледаха с отпуснати ръце. Пристигна катерчето, от него скочи лекар с издута чанта и също се наведе над детето. След това го сложиха в носилка, качиха и разлюшканата му майка и запориха на север към поликлиниката.

На плажа остана другото момче. Седна до самата вода самотно, изоставено в суматохата,

Спасителите се върнаха — нищо не можело да се направи, било късно. Подхванаха под мишниците момчето, поведоха го, приведени над него, говореха му тихо и успокоително. То плетеше крака, отпуснало глава на гърдите.

Толкова години минаха оттогава, а още е пред очите ми застиналата картина: майката, полегнала върху резедавата си хавлия, чете вгълбено, спокойна като вечност. Детето ѝ — русоляво и изпечено от слънцето, вдига палец, усмихва се и влиза във водата — кратко като миг. И между тях — бъдещият вестоносец.

* * *

Заведението е полупразно. В ъгъла седи възрастна жена, чашата ѝ с чай дими. Съсредоточено гледа в струйката пара — когато една жена гледа така, знам, че вижда необозримо далечно място. Ръцете на старицата са тънки, почти прозрачни — грацилни кости, бледа кожа, обсипана с нежните кафеникави калинки на старостта. От кокчето ѝ се отделя снежнобял кичур и провисва над едното око. Не го отстранява — не го забелязва. По някое време само леко го издухва с крайчеца на устните, несъзнателно. Обхваща с длани горещата чаша, зиморничаво потреперва. Внезапно излязла от уне-

са, обръща глава и среща погледа ми. Усмива ми се с очи на странна птица и изпитото ѝ лице просветлява за миг. Мимолетна близост милостиво докосва душата ми и просветлява и мене отвътре.

След това старицата се навежда над чашата си, деликатно изцежда резенчето лимон и започва да отпива бавни глътки.

Излизам навън преди нея. Улицата е пълна с красиви момичета, бръщолевят на висок глас, смеят се, пръскат искрички младост. Гледам ги разсеяно, погледът ми не може да им се зарадва — пред очите ми продължава да е старата жена, загледана в струйката пара на билковия чай. Знам, че ще нося спомена за сиянието ѝ, докато съм жива.

* * *

Грозновато момиче седи на самотна пейка в Морската градина и храни с трошици от вафлата си гълъбите. Червенокафява пеперуда пърха над него, светлината пламти в пеперудените криле, превръща в златист ореол косите на момичето и блещука в перушината на гълъбите. Това място е най-светлото в парка.

* * *

Самотата като избор: до пълна изолация, като вътрешна усилие на дейност, до краен предел, до свобода, жестока и самонараняваща се, самотата като свещена празнота, като чистота, която трепти в тебе като слънчев лъч върху прясно измит дървен под в празна стая... може да се случи и въображаемо. Когато ми е спасително нужна, стискам клепачи или с широко отворени очи си представям едно и също, винаги едно и също място: планински склон, обърнат на изток и на юг, облян от слънце и една дървена къшурка с веранда, тясна и дълга. Сядам направо на единственото стъпало, гледам в слънцето и имам непоколебимото усещане, че това е моят дом. Усещането за дом ме преизпълва.

Преди години не знаех: защо точно това място и тази самота, и този копнеж с това болезнено щастие...

Сега знам: това е образната ми молитва — и всичко онова в нея, което е невъзможно да бъде изговорено.

... чистота, която трепти в тебе като слънчев лъч върху прясно измит дървен под на празна стая.

А може би още по-достатъчно е: празнота, чистота.

* * *

Краят на лятото. Странджа. Небето е обсипано с диаманти, по-истински са само истинските. И въздухът е пресен, и тишината е лековита. Не е идилия, човешко е. Някакъв простицък рай, който те приема с всичките ти падания-ставания по света и с всичките ти неизброими грехове. Най-търпеливото място. Онова, което сме по-искали да изгубим. И което, ако поискаме, можем да намерим.

Изведнъж хор от бебета — жален плач, толкова жален, че едва долавяш жестоката нотка на дъното на плача. Единственият звяр, който умее да е притворен, е чакалът. Бруталната откровеност на другите кръвожадни е за уважение — заявена е в прав текст, както се казва.

Лежа и слушам хленченето на чакалите и лая на кучетата, и си мисля разни неща. Например, присъща ли е жестокостта на децата? Присъща е, разбира се. Само че също е заявена достойно в прав текст. Докато лека-полека малките станат големи...

А присъща ли е жестокостта на поетите?

Кучетата лаят яростно, чакалите ги надпяват с лъжовната си песен. Оплели гласове, огласят нощта още известно време. Малкото деца, които живеят в селото, отдавна спят и едва ли чуват олелията в дълбокия си сън. Спят децата, за да пораснат по-бързо...

Все по-жален става хоровият плач и все по-далечен.

Наистина, след човека няма по-притворно Божие създание от чакала.

* * *

Почувствам ли се омерзена и омърсена от хора, които сучат омразата като майчино мляко, ми се иска да е жива баба ми: когато се случеше през зимата да ме налегнат страхове, се свивах като болно коте в ъгъла. Тя погалваше бегло ръката ми. Вземаше любимата ми зелена купа и излизаше на двора. Бързо се връщаше — купата бе пълна догоре със сняг. Хайде, хапни си сняг и ще ти мине. През пролетта изнасяше купичката и я поставяше под капчука, след това ми носеше да отпия от дъждовината. Няма по-чисто от небесната водичка, казваше баба и аз ядях сняг, пиех дъждовина и бързо светвах, *измита* от детските си страхове.

Арон Мелконян

(1949-2006)

Роден в Бургас. Завършва ВМИ в София, машинно инженерство. По-късно специализира журналистика в Софийския университет. Работи като преводач, журналист, университетски преподавател и книгоиздател. Един от най-четените български фантасти. Негови произведения са преведени на 65 езика.

Аз съм идващата пролет

Мариела го разпови, невнимателен лъч бодна притворените му клепачи и той размаха юмручета — много мъничък, още червен от родилните притеснения. Опитвах се да го зърна иззад гърбовете им, да му кажа: “Добре дошъл на белия свят, момчето ми”, но не можех да се преборя с възбудата им, с шумния възторг, затова изчаках да заспи, да останем двамина и тогава се предадох на сладките възхищения. Наслаждавах се през полупрозрачния балдахин, целувах малинените му бузи, пазех съня му, тръпнех от страх да не смутят двуединството ни и мразех Мариела всеки път, когато го слагаше до гърдите си, защото приличаха на Мадоната с Младенеца.

Те не подозираха моите страдания. По-точно, те изобщо не подозираха присъствието ми. Мариела го целуваше до самозабрава, той протягаше ръчички към нея, тогава всичко в мен се напрягаше от болка, парвах ме милион остриета като пчелни жила, за-

щото исках да бъде мой, защото го обичах. Влудяваше ме безгрижната им игра, любвеобилието, полушепотът, малките тайни между двамата, закачките, ласкавите погледи — бях принудена да бъда ням и безпомощен свидетел на щастието им. Те се обичаха, аз мразех обичта им. Не беше завист или ревност, а болка — болката на млада жена, която не може да бъде Мадона.

Докато един ден той ме забеляза. Вдигна очи към мен, гледа ме дълго, в погледа му приблескаше изумлението на откривателя, посочи ме с пръст и рече:

— Ка-ка.

Разцелувах го. Мариела полетя от щастие и след това десетки пъти дневно го питаха: “Къде е така?” и той ме посочваше. Аз бях каката. Сам ме откри. Тръпнех да не сбърка, да не посочи нещо друго. Бях благодарна, че за него вече съществувам и имам име. И колко противен беше глупашкият им кикот, когато ми махаше с ръчишка за лека нощ!

Скоро ме забрави. Нашият флирт продължи месец, два. Откри ме, както откри шевната машина, барабанчето, метлата и гълъба на перваза. Светът е пълен с тайни, аз бях една от тях — може би най-пъстрата, но сигурно най-излишната. Аз бях само Идващата пролет, вдигнала ръце за поздрав сред падащи от небето лалета и нарциси.

Радвах се на игрите му, слушах безкрайното бум-бум на измислените му оръжия, рисувах с него ябълки и къщи, слушах сричане на буквара, опитвах се да му подсказвам таблицата за умножение — и го обичах. Обичах го повече от всички тях и обичта ми беше безнадеждна, отчаяна и излишна като всяка нечовешка обич. Да, като всяка НЕчовешка. Плачех от безсилие, но те бяха заслепени от своята нагиздена с думи любов. Обичах мълчаливо. Ужасно е да обичаш мълчаливо.

Обичах го дори когато движенията му започнаха да стават плавни и над горната му устна покълна плахиет тъмен мъх на мъжествеността. Боже мой, какво говоря — обичах го много повече! Мариела вече не смееше да го целува, нямаше власт над него, затова в мен се втурна безсънната и налудничава надежда да го имам.

Букетът беше наистина разкошен, ухаещ, с всички безумни цветове на онзи април. Замаяха ме уханието и пъстротата, млада съм, само на осемнайсет, навън е въртеж от блясъци и очаквания, при-

**Библио.бг - платформа за електронни книги и
списания**

Чети каквото обичаш!

www.biblio.bg

